

Rodullistetut maahanmuuttajat ja etnospesifien työmarkkinoiden synty?

Esitelmässäni pohdin, minkälaisia "etnospesifejä" työtehtäviä suomalaisille työmarkkinoille on syntynyt tai syntymässä, ja mitä tämä merkitsee maahanmuuttotaustaisten tai sellaisiksi oletettujen ihmisten kannalta. Etnospesifillä työllä tarkoitan tehtäviä, joissa tiettyä kulttuurista ja/tai kielellistä taustaa pidetään hyödyllisenä, ellei välttämätönä, työn suorittamisen kannalta (esimerkiksi tietyt tehtävät kotouttamispalvelujen piirissä). Esitelmäni pohjautuu etnografiseen aineistooni, jonka olen kerännyt sosiaaliantropologian väitöstutkimustani varten ja jossa erään tutkimukseen osallistuneen maahanmuuttotaustaisen nuoren kohdalla ilmiö nousee esiin. Nuori työskenteli "vertaisohjaajana" nuorisotyöhankeessa, jonka tavoitteena oli tukea maahanmuuttotaustaisten nuorten työllistymistä ja kouluttautumista. Hankkeen oli suunnitellut ja sitä ohjasi ryhmä sosiaalialan ammattilaisia, jotka olivat kaikki keski-ikäisiä, keskiluokkaisia, valkoisia ja etnisiä suomalaisnaisia. Aineistoni perusteella esitän, että vertaisohjaajalle lankesi hankeessa ulkoapäin määritelty asema näiden valkoisten sosiaalialan ammattilaisnaisten ja rodullistettujen "maahanmuuttajanuorten" välimiehenä ja jälkimmäisten "edustajana", ja että hänen pätevyytensä tehtävään katsottiin juontuvan hänen ihonväristään ja taustastaan pakolaisena globaalista etelästä.

Etnospesifien työtehtävien syntyminen voi olla joillekin yksilöille hyödyksi: maahanmuuttotaustan voi kääntää kulttuuriseksi kompetenssiksi ja käyttää sitä välineenä työllistymisessä. Toisaalta se saattaa rajoittaa mahdollisuuksia työllistyä etnospesifien tehtävien ulko- ja yläpuolelle, kun työntekijän pätevyyden katsotaan olevan ikään kuin luonnollista, "piilevän hänen ruskeassa ihossaan" (Lewis 2000), koulutuksella hankitun laajemman ammatillisen pätevyyden sijaan. Wrede et al. (2010) pitävätkin ilmiötä osana työmarkkinoilla tapahtuvaa etnistä vieromista: tietyille maahanmuuttajaryhmille on tarjolla vain "likaisia" töitä, jotka eivät kelpaa muille, tai etnospesifejä töitä, joita muut eivät osaa suorittaa. Oman aineistoni perusteella esitän, että ilmiöllä on moninaisempia syrjiviä vaikutuksia. Olen löytänyt aiheesta hyvin vähän suomalaista tutkimusta, ja esitelmäni on myös argumentti tätä ilmiötä tarkastelevan tutkimuksen tarpeellisuudesta.